

2. 7. 2025

ID: 119748

Poškozený

Postupem soudu, v jehož důsledku je podle § 206 odst. 3 trestního řádu nezákonně vyloučeno účastenství konkrétní osoby v trestním řízení, se porušuje právo dané osoby na soudní ochranu a na přístup k soudu, chráněné čl. 36 odst. 1 a 4 Listiny základních a svobod.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. I.ÚS 956/25 ze dne 13.5.2025)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti stěžovatele JUDr. F.P., insolvenčního správce společnosti KOLALOKA s. r. o., sídlem J.H., zastoupeného JUDr. D.H., advokátkou, sídlem J.H., proti usnesení Městského soudu v Brně ze dne 18. března 2025 sp. zn. 2 T 132/2024, za účasti Městského soudu v Brně, jako účastníka řízení, a J. R., jako vedlejšího účastníka řízení, tak, že usnesením Městského soudu v Brně ze dne 18. března 2025 sp. zn. 2 T 132/2024, bylo porušeno stěžovatelovo právo na přístup k soudu podle čl. 36 odst. 1 a odst. 4 Listiny základních práv a svobod. Usnesení Městského soudu v Brně ze dne 18. března 2025 sp. zn. 2 T 132/2024, se proto ruší.

Z odůvodnění:

I. Vymezení věci a shrnutí dosavadního průběhu řízení

1. Stěžovatel se ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen "Ústava") domáhá zrušení v záhlaví uvedeného rozhodnutí, a to pro porušení jeho práva na přístup k soudu podle čl. 36 odst. 1 a 4 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina").

2. Usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 19. 12. 2024 č. j. KSBR 30 INS 16104/2024-A-17, byl zjištěn úpadek společnosti KOLALOKA s. r. o., IČ: 094 42 570, na její majetek byl prohlášen konkurs a insolvenčním správcem byl ustanoven stěžovatel. V rámci trestního řízení vedeného u Městského soudu v Brně (dále jen "městský soud") pod sp. zn. 2 T 132/2024 uplatnila společnost KOLALOKA s. r. o., ve fázi přípravného řízení nárok na náhradu škody ve výši 1 087 833 Kč. V průběhu hlavního líčení dne 18. 3. 2025 konstatoval městský soud podle § 206 odst. 2 trestního řádu připojení poškozené společnosti KOLALOKA s. r. o., k trestnímu řízení s nárokem na náhradu škody ve výše uvedené výši. Následně bylo vyhlášeno usnesení, kterým bylo podle § 206 odst. 3 trestního řádu rozhodnuto, že se s ohledem na probíhající insolvenční řízení společnost KOLALOKA s. r. o., nepřipouští jako poškozená k hlavnímu líčení (§ 140b zákona č. [182/2006](#) Sb., insolvenční zákon).

II. Argumentace stěžovatele a vyjádření účastníka řízení

3. Stěžovatel se podanou ústavní stížností domáhá zrušení usnesení městského soudu, kterým bylo rozhodnuto, že společnost KOLALOKA s. r. o., se nepřipouští jako poškozená k hlavnímu líčení. Dle stěžovatele je napadené usnesení nezákonné a nesprávné, neboť užitě ustanovení insolvenčního zákona se týká nároků uplatňovaných vůči dlužníku, nikoli nároků dlužníka (společnosti KOLALOKA s. r. o.) uplatňovaných dlužníkem (společností KOLALOKA s. r. o.) vůči třetím osobám. Vyloučení účastenství společnosti KOLALOKA s. r. o., v trestním řízení se týká jednoho z nejzákladnějších procesních ústavních práv - práva na přístup k soudu zákonem stanoveným způsobem. Zásah do práv spočívá dle stěžovatele v odepření možnosti dosáhnout náhrady způsobené újmy již v adhezním řízení. Stěžovatel také upozorňuje, že napadené usnesení není dostatečně odůvodněné a je nepřezkoumatelné.

4. Ústavní soud si vyžádal vyjádření městského soudu k podané ústavní stížnosti. Městský soud sdělil, že navrhuje ústavní stížnosti vyhovět, neboť si ověřil, že výrok ve smyslu § 206 odst. 3 trestního řádu je skutečně odůvodněn insolvencí poškozené namísto obžalovaného. Navíc pokud ze spisu, který městský soud v době sepisu vyjádření neměl k dispozici, vyplývá, že nároky poškozené vznikly až po lhůtě pro přihlášení pohledávek v insolvenčním řízení obžalovaného, je poškozená oprávněna tyto uplatnit v rámci předmětného trestního řízení.

5. Ústavní soud vzhledem k obsahu uvedeného vyjádření toto již stěžovateli k replice nezasílal a vedlejšího účastníka k vyjádření nevyzýval.

III. Procesní podmínky řízení

6. Ústavní soud dospěl k závěru, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněnou osobou, která byla účastníkem řízení, v němž bylo vydáno napadené rozhodnutí, a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatel je zastoupen advokátem dle § 29 až § 31 zákona o Ústavním soudu. Ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 téhož zákona a contrario), neboť stěžovatel vyčerpal všechny procesní prostředky k ochraně svých práv.

IV. Posouzení Ústavním soudem

7. Ústavní soud si je vědom posilování ochrany postavení poškozených v trestním řízení a prohlubování jejich práv, což je vyjádřeno i v základních zásadách trestního řízení (§ 2 odst. 15 trestního řádu). Zmíněný trend se projevuje také v judikatuře Ústavního soudu. Měníci se náhled na roli poškozeného zdůraznil mj. v plenárním nálezu ze dne 8. 8. 2017 sp. zn. Pl. ÚS 32/16, v němž formuloval, že primárním chráněným zájmem poškozeného v trestním řízení je "vypořádání všech jeho penězi ocenitelných nároků soukromoprávního charakteru vzniklých v důsledku spáchání trestného činu (náhrada škody, nemajetkové újmy, vydání bezdůvodného obohacení)." Z judikatury dále vyplývá, že i na tzv. adhezní řízení je nutné vztahovat mj. právo poškozených na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny (viz např. náleze ze dne 9. 8. 2016 sp. zn. I. ÚS 3456/15), do popředí se však dostává i právo na rovnost v řízení dle čl. 37 odst. 3 Listiny (náleze ze dne 9. 10. 2012 sp. zn. II. ÚS 289/12) či právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života podle čl. 10 odst. 2 Listiny (náleze ze dne 15. 12. 2015 sp. zn. I. ÚS 1587/15).

8. Trestní řízení proto z pohledu poškozených nelze nadále chápat pouze jako doplňkový prostředek, bez něhož by se ochrana jejich práv a oprávněných nároků snadno obešla, neboť jej může "nahradit" řízení občanskoprávní (blíže viz zmíněný náleze sp. zn. Pl. ÚS 32/16; též náleze ze dne 20. 3. 2024 sp. zn. IV. ÚS 2637/23 či náleze ze dne 26. 6. 2023 sp. zn. II. ÚS 297/22). Situaci je vhodné vnímat spíše opačně. Adhezní trestní řízení ve své podstatě nahrazuje občanskoprávní řízení, v němž by jinak poškozený uplatňoval nárok na náhradu škody (náleze ze dne 26. 6. 2023 sp. zn. II. ÚS 297/22). Trestním soudům bylo rozhodování o adhezních nárocích svěřeno právě proto, aby poškození mohli dosáhnout plného uspokojení svých nároků zásadně již v trestním řízení a nemuseli podstupovat další řízení před civilními soudy (přiměřeně náleze ze dne 27. 6. 2023 sp. zn. I. ÚS 1222/22), jestliže vznik škody a její výše, její původce, jeho jednání (následek a příčinný vztah) a v neposlední řadě i zavinění, jsou základními otázkami v rámci dokazování (trestní) odpovědnosti pachatele (škůdce). Moderní demokratický a právní stát má totiž ústavní povinnost vytvořit co možná nejefektivnější systém procesních institutů sloužících ke kompenzaci škod způsobených trestnou činností. Využití těchto institutů přitom nelze brát jen jako "obyčejný" soukromý zájem jednotlivce, neboť souvisí i s veřejným zájmem na zjištění a objasnění trestné činnosti a potrestání jejích pachatelů. Stát je proto povinen práva poškozených porušená trestným činem chránit a v maximální možné míře a co nejrychleji a nejefektivněji jim dopomoci k náhradě škody (náleze ze dne 19. 2. 2015 sp. zn. I. ÚS 1397/14 nebo náleze ze dne 15. 1. 2025 sp. zn. IV. ÚS 1551/23). Ochrana práv poškozených je přitom zajišťována v určitém zákonném rámci, jehož výklad a aplikace musí zohledňovat ústavní rámec

práva na soudní ochranu (nález ze dne 20. 3. 2024 sp. zn. IV. ÚS 2637/23).

9. Vzhledem ke shora uvedenému v nyní posuzovaném případě neobstojí v minulosti zastávaná pozice Ústavního soudu stojící na zásadě subsidiarity. Z té Ústavní soud dovozoval, že stěžovatelé mají v situaci obdržení rozhodnutí o nepřipuštění s nárokem na náhradu škody k hlavnímu líčení otevřenou cestu k uplatnění tvrzeného nároku v řízení občanskoprávním, a proto zůstávají zachována veškerá jejich práva ve smyslu čl. 36 a násl. Listiny; zejm. právo na soudní ochranu ve své věci; právo na přístup k soudu (viz poprvé usnesení ze dne 18. 12. 2008 sp. zn. I. ÚS 1436/08 a pak dále usnesení ze dne 3. 5. 2018 sp. zn. IV. ÚS 3973/17 nebo usnesení ze dne 4. 12. 2018 sp. zn. III. ÚS 3601/18 a další). Na základě této úvahy pak byly ústavní stížnosti směřující proti rozhodnutí o nepřipuštění s nárokem na náhradu škody k hlavnímu líčení Ústavním soudem odmítány jako zjevně neopodstatněné. V současnosti však nelze na postavení poškozeného v trestním řízení nadále nazírat jako na doplňkové, bez něhož by se poškozený stejné ochrany všech svých právem uznaných zájmů domohl, typicky uplatněním adhezního nároku v řízení ve věcech občanskoprávních (nález ze dne 8. 8. 2017 sp. zn. Pl. ÚS 32/16, bod 67.). Námitka, že stěžovatel se mohl domáhat svého práva na náhradu újmy jiným způsobem a v jiném řízení již není z pohledu Ústavního soudu relevantní (nález ze dne 2. 4. 2019 sp. zn. III. ÚS 3439/17, bod 23.).

10. Ústavní soud na ústavní stížnost v nyní posuzovaném případě pohlížel právě optikou shora shrnuté judikatury, vědom si posunu v postavení poškozeného v trestním řízení, nahlížení na "funkci" adhezního řízení v rámci trestního řízení a nutnosti vztahovat na adhezní řízení práva poškozených vyplývající z Listiny. Zjistil přitom, že se městský soud dopustil v přístupu ke stěžovateli (jednajícímu v trestním řízení jménem společnosti KOLALOKA s. r. o.) pochybení, které vedlo k porušení Listinou chráněných práv.

11. Společnost KOLALOKA s. r. o., se připojila k trestnímu řízení s nárokem na náhradu škody ještě ve fázi přípravného řízení. Městský soud její připojení v rámci hlavního líčení dne 18. 3. 2025 konstatoval, avšak dle § 206 odst. 3 trestního řádu následně rozhodl o jejím nepřipuštění coby poškozené k hlavnímu líčení s odkazem na § 140b insolvenčního zákona.

12. Podle § 140b insolvenčního zákona nejde-li o řízení uvedená v § 140a, nelze v jiných soudních nebo rozhodčích řízeních po dobu, po kterou trvají účinky rozhodnutí o úpadku, rozhodnout o pohledávkách a jiných právech týkajících se majetkové podstaty, které mají být v insolvenčním řízení uplatněny přihláškou, nebo na které se v insolvenčním řízení pohlíží jako na přihlášené, anebo o pohledávkách, které se v insolvenčním řízení neuspokojují (§ 170); to neplatí, jde-li o pohledávky věřitelů na náhradu škody nebo nemajetkové újmy způsobené trestným činem nebo na vydání bezdůvodného obohacení získaného trestným činem, pokud v trestním řízení o tomto trestném činu byl zajištěn majetek v majetkové podstatě dlužníka. Jednodušeji řečeno z tohoto ustanovení vyplývá, že výrok rozhodnutí soudu (jiného orgánu) nemůže (až na výjimku spojenou se zajištěním majetku v trestním řízení) znít na plnění, pokud by takové soudem (jiným orgánem) přiznané plnění vůči dlužníku mělo povahu pohledávky, popřípadě jiného práva týkajícího se majetkové podstaty, (i) která má být v insolvenčním řízení uplatněna přihláškou pohledávky, nebo (ii) na kterou se v insolvenčním řízení pohlíží jako na přihlášenou, nebo (iii) která se v insolvenčním řízení neuspokojuje (SPRINZ P., JIRMÁSEK T., ŘEHÁČEK O., VRBA M., ZOUBEK H. a kol. Insolvenční zákon. Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 3).

13. Jak stěžovatel správně upozorňuje v podané stížnosti, § 140b insolvenčního zákona dopadá na situace, ve kterých by na základě rozhodnutí soudu (popř. jiného orgánu) vznikla věřiteli pohledávka (popřípadě jiné právo týkající se majetkové podstaty) vůči dlužníku, se kterým je vedeno insolvenční řízení. To ale v posuzované věci nehrozí. Společnost KOLALOKA s. r. o., za kterou stěžovatel jedná, je v tomto případě v úpadku a pokud by byl obžalovaný uznán vinným a byla by mu stanovena povinnost nahradit společnosti KOLALOKA s. r. o., způsobenou škodu, byl by vůči ní v postavení

dlužníka, nikoli věřitele. Ustanovení § 140b insolvenčního zákona na popsanou situaci proto nedopadá, a nebylo možné je takto aplikovat ve vztahu k poškozené společnosti KOLALOKA s. r. o.

14. Ústavní soud proto konstatuje, že postup městského soudu byl nezákonný. Ne každá nezákonnost ovšem zakládá též protiústavnost, resp. porušení základních práv a svobod zaručených ústavním zákonem nebo mezinárodní smlouvou podle čl. 10 Ústavy a je důvodem k poskytnutí ochrany před Ústavním soudem (náleze ze dne 25. 1. 1995 sp. zn. II. ÚS 45/94). Měřítkem pro rozhodování Ústavního soudu musí být intenzita, s níž bylo zasaženo do základních práv (usnesení ze dne 12. 7. 2006 sp. zn. IV. ÚS 276/05). Zásah Ústavního soudu připadá v úvahu toliko při zjištění nejzávažnějších pochybení, představujících porušení ústavně zaručených základních práv a svobod, zejména jsou-li závěry obecných soudů hrubě nepřiléhavé a vykazují-li znaky svévole. Taková situace nastala v posuzovaném případě.

15. V kontextu posuzované věci je klíčové, že usnesením podle § 206 odst. 3 trestního řádu může být omezeno (resp. zcela vyloučeno) účastenství konkrétní osoby v trestním řízení. Takový předmět soudního rozhodování dosahuje jednoznačně ústavněprávní úrovně, neboť se týká jednoho z nejelementárnějších procesních ústavních práv - práva na přístup k soudu zákonem stanoveným postupem při hájení svých práv (náleze ze dne 2. 4. 2019 sp. zn. III. ÚS 3439/17). V důsledku nezákonného postupu městského soudu bylo stěžovateli jednajícimu za společnost KOLALOKA s. r. o., znemožněno domáhat se u soudu svých nároků. Tím, že městský soud nesprávnou aplikací zákona odepřel stěžovateli možnost uplatnit nárok na náhradu škody za společnost KOLALOKA s. r. o., v trestním řízení, porušil právo stěžovatele na soudní ochranu a na přístup k soudu chráněné čl. 36 odst. 1 a 4 Listiny, a to v takové intenzitě (úplné zamezení přístupu k trestnímu řízení), že nezákonnost postupu městského soudu zakládá též jeho protiústavnost a je důvodem pro zásah Ústavního soudu.

16. K postupu podle § 206 odst. 3 trestního řádu dále Ústavní soud uvádí, že z hlediska jeho ústavně konformního výkladu se do trestního řádu pouze pro řízení před soudem promítá zásada presumpce přiznání postavení poškozeného, jež tak přísluší každému, kdo se jako poškozený domáhá vstupu do trestního řízení, dokud mu soud toto postavení negativním rozhodnutím neodejme. Tím, že § 206 odst. 3 trestního řádu se týká osoby, které práva poškozeného "zřejmě nepřísluší", je v zákoně vyjádřena zesílená míra prokázání skutečností rozhodných pro posouzení, zda je na místě v příslušné situaci § 206 odst. 3 trestního řádu aplikovat či nikoli. Usnesení podle § 206 odst. 3 trestního řádu musí být opřeno o nezpochybnitelné (tedy obvykle nesporné) skutkové anebo právní překážky připuštění poškozeného k hlavnímu líčení (kupříkladu domáhá-li se postavení poškozeného spoluobviněný). Ten, kdo o sobě tvrdí, že je poškozený a že splňuje požadavky stanovené trestním řádem, uplatňuje právo na soudní ochranu ve formě práva být připuštěn do zahájeného trestního řízení. Jsou-li tyto podmínky splněny, a nepřipustí-li jej přesto soud jako poškozeného do trestního řízení, poruší tím jeho právo na soudní ochranu, neboť je na uvážení takové osoby (a nikoli soudu), zda se svými nároky vstoupí do trestního řízení, nebo je uplatní žalobou v občanskoprávním řízení (náleze ze dne 2. 4. 2019 sp. zn. III. ÚS 3439/17). Příslušný soud si tedy v případě rozhodování podle § 206 odst. 3 trestního řádu vzhledem k dikci tohoto ustanovení, jeho ústavně konformnímu výkladu a hrozby zásahu do základních práv osoby v případě jejího svévolného nepřipuštění coby poškozené k hlavnímu líčení, musí být jist, že dané osobě práva poškozené skutečně "zřejmě nepřísluší".

17. V posuzovaném případě dle názoru Ústavního soudu nejde o situaci, že by společnosti KOLALOKA s. r. o., zřejmě nepříslušelo postavení poškozené v příslušném trestním řízení. Městský soud to ani netvrdí. V odůvodnění napadeného usnesení jako důvod nepřipuštění společnosti KOLALOKA s. r. o., k hlavnímu líčení jen odkazuje na § 140b insolvenčního zákona. Toto ustanovení (bylo-li by použito správně) však pouze znamená, že potenciální výrok městského soudu by nemohl znít na plnění, pokud by takové plnění vůči obžalovanému (jako dlužníku, s nímž je vedeno insolvenční řízení) mělo povahu pohledávky, popřípadě jiného práva týkajícího se majetkové

podstaty. Nevyplývá z něj, že by společnost KOLALOKA s. r. o., kvůli nutnosti aplikace § 140b insolvenčního zákona zřejmě nepřislušelo postavení poškozené. Městský soud tedy měl možnost připustit společnost KOLALOKA s. r. o., s jejím nárokem k hlavnímu líčení, a pokud by měl za to, že nemůže vzhledem k insolvenčnímu zákonu rozhodnout o přiznání náhrady škody, měl možnost v rozsudku odkázat stěžovatele s nároky na řízení ve věcech občanskoprávních.

18. K odůvodnění napadeného usnesení, ve kterém, jak bylo výše uvedeno, se městský soud omezil na odkaz na § 140b insolvenčního zákona, pak Ústavní soud nad rámec řečeného podotýká, že nedílnou součástí ústavních záruk řádného procesu je i požadavek na řádnost odůvodnění soudních rozhodnutí. Dle Ústavního soudu má trestní soud i při rozhodování v rámci adhezního řízení povinnost postupovat co do odůvodněnosti svého rozhodnutí se stejnou péčí jako civilní soud, který rozhoduje o náhradě škody ve věcech občanskoprávních (nález ze dne 26. 6. 2023 sp. zn. II. ÚS 297/22). V posuzovaném případě se adhezní řízení nedostalo do fáze, kdy by městský soud rozhodoval o (ne)přiznání náhrady škody, neboť společnost KOLALOKA s. r. o., nebyla s nárokem na náhradu škody připuštěna k hlavnímu líčení. Na odůvodnění usnesení, kterým o tom bylo rozhodnuto, je však nutné klást tytéž vysoké požadavky. Městský soud v napadeném usnesení uvedl následující: "Podle § 206 odstavec 3 tr. ř. se s ohledem na probíhající insolvenční řízení (č. l. 332 spisu) společnost KOLALOKA s. r. o. nepřipouští jako poškozená k hlavnímu líčení (§ 140b z. č. [182/2006](#) Sb.)." Tímto strohým konstatováním dozajista nebyla naplněna podmínka řádného odůvodnění soudního rozhodnutí, byť o procesním postavení účastníka řízení. Ostatně pokud by městský soud usnesení podrobněji zdůvodnil, muselo by být i pro něj patrné, že § 140b insolvenčního zákona je v posuzovaném případě užit nesprávně.

19. Ústavní soud tedy uzavírá, že městský soud postupoval při vyhlášení napadeného usnesení nezákonně, neboť aplikoval § 140b insolvenčního zákona na situaci, na kterou toto ustanovení nedopadá. V důsledku tohoto postupu městský soud rovněž nesprávně aplikoval § 206 odst. 3 trestního řádu, když bez řádného zdůvodnění rozhodl o nepřipuštění poškozené společnosti k hlavnímu líčení. Uvedenými pochybeními došlo ve svém souhrnu k porušení stěžovatelova práva na přístup k soudu podle čl. 36 odst. 1 a 4 Listiny.

20. Závěrem pak Ústavní soud připomíná, že ani z Ústavy, ani ze zákona o Ústavním soudu nevyplývá kompetence Ústavního soudu přiznat určitému subjektu postavení poškozeného v trestním řízení (usnesení ze dne 13. 2. 2023 sp. zn. I. ÚS 283/23). Ústavní soud v posuzovaném případě pouze přezkoumal napadené usnesení, žádným způsobem však nepředjímá, jak by měl městský soud dále s postavením stěžovatele v rámci probíhajícího trestního řízení naložit.

V. Závěr

21. Z výše uvedených důvodů Ústavní soud podané ústavní stížnosti podle § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu vyhověl a napadené rozhodnutí podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu zrušil. Takto rozhodl mimo ústní jednání bez přítomnosti účastníků, neboť měl za to, že od něho nelze očekávat další objasnění věci (§ 44 zákona o Ústavním soudu).

Další články:

- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)

- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)